

NOVADI ZAĻO

Latvijas nevalstiskās vides aizsardzības organizācijas plaši iesaistās dažādos projektos un iniciatīvās, arī biedrība "Partnerība laukiem un jūrai" dažādas aktuālas problēmas risina vietējos un jo īpaši starptautiskajos projektos. Risinājumi visbiežāk rasti ar īpašu pietāti pret apkārtējo vidi un aizsargājamām dabas vērtībām, apstiprina biedrības vadītāja Ilze Turka. Caur vienas biedrības pieredzi varat iepazīt arī citu, līdzīgu organizāciju darbības rāmi.

Dabas parku skāvimā

Biedrība "Partnerība laukiem un jūrai" darbojas kopš 2006. gada, koordinējot projektus Tukuma novada Engures, Lapmežciema, Smārdes, Slampes, Džūkstes, Lestenes, Degoles, Tumes, Jaunsātu, Zentenes pagastā un Jūrmalā. Apkopojot ziņas par padarīto, secināts, ka nu jau aizejošajā plānošanas periodā arī paši, paralēli organizācijas tiešajiem pienākumiem, iespējušī īstenot vai iesaistīties 17 iecerēs, tostarp tādās, kur smelties vai – gluži pretēji – pašiem sniegt savu pieredzi starptautiskā mērogā. Bet visa pamatā – vēlme dot vietai, kurā dzīvo un strādā, visu to labāko, skaidro Ilze Turka. Un vietējā kultūras mantojuma, kā arī dabas vērtību saglabāšana ir arī viens no partnerības uzstādītajiem pamatmērķiem. Tas, protams, nav gluži nejauši – drīzāk, apkārtnes noteikta izvēle. "Mums ir īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – Ķemeru Nacionālajā parks, "Natura 2000" teritorijas, Engures ezera dabas parks, līdz ar to, īstenojot savas aktivitātes, tas ir tikai pašsaprotami to ņemt vērā. Ļoti labi apzināties, ka tas ir arī unikālais, kas izceļ šo teritoriju un piesaista cilvēkus – gan tos, kas vēlas te dzīvot, strādāt, attīstīt uzņēmējdarbību, gan arī ciemiņus. Tieši tādēļ tik svarīgi sakārtot vidi – lai pašiem un arī atbraucējiem būtu prieks," uzsvēr biedrības vadītāja.

Tas, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijās jau "tāpat neko nedrīkst darīt", lielā mērā tomēr ir mīts, liecina biedrības līdzšinējā pieredze. "Ir daudz lielisku ideju, kā darboties, vienlaikus izceļot dabas vērtības. Es pat teiktu, tas mudina būt radošiem, kā rezultātā top tiešām unikāli risinājumi, ko nekur citur neatrast, jo, manuprāt, nav jau nekāda liela māksla radīt tādu viesu namu, kādu Latvijā un pasaulē jau ir tik daudz. Ne gluži mūsu teritorijā, bet ir, piemēram, nakšņošanas vieta Priedainē – kokos iekarīnāti "čiekuri", kas atrisināja jautājumu par to, ka būvēt uz zemes nevar. Mūsupusē savukārt

iecerētas mājiņas uz ūdens jūrā Engurē. Vēl viens, manuprāt, labs, piemērs – atpūtas vieta "Dāres" Antiņciemā, kur saimnieki savos produktos izmanto turpat augošos pļavas augus, un viņu piedāvājums ir pavisam atšķirīgs, nekur neredzēts. Tāpat ir uzņēmēji, kas aicina purvus iepazīt, izstaigājot tos ar purva korpēm vai laivojot. Un īpaši sajūsmā esmu par "Valguma pasaules" mežā izveidoto mākslas taku, ko iespējams baudīt jebkurā gadalaikā, tādējādi pagarinot tūrisma sezonu. Arī tā tapusi Ķemeru Nacionālā parka teritorijā! Īsāk sakot, kā jau minēju, – te viss mudina domāt nevis par to, kā iet "pret" kaut kādiem ierobežojumiem, bet gan, kā tos izmantot savā labā." Arī biedrībai ir izveidojusies itin cieša un veiksmīga sadarbība ar Ķemeru Nacionālo parku un Dabas aizsardzības pārvaldi. Tā var uzzināt arī daudz jauna, piemēram, kāpēc pludmalē priedītēm nav vietas, kāds labums mežam no kritušiem kokiem un tā tālāk. "Sadarbībā tieši šobrīd plānojam arī vēl vienu jaunu projektu – "Erasmus" programmas ietvaros gribam popularizēt jauno reindžeru kustību (starptautiska kustība, kurā iesaistās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, piemēram, nacionālā parka vai to tuvumā dzīvojoši jaunieši vecumā no 12 līdz 16 gadiem. – red.), kas mūsupusē, šķiet, šobrīd nedaudz panīkusi. Tikš stāstīts par vides problēmām un to, kā dzīvot un strādāt šādās aizsargājamās teritorijās. Gribam iepazīt arī citu valstu jauniešu pieredzi."

Kur idejas rodas?

Biedrības pieredze liecina, ka idejas un projekti "paši atnāk", nevis tiek kā īpaši uzģenerēti, un tā tas ir arī ar starptautiska mēroga sadarbībām. "Viens no nesekmīgiem piemēriem – mūs uzrunāja Īrijas partneri, ar kuriem bijām sadarbojušies jau iepriekš. Izrādījās, viņi vēlas attīstīt infrastruktūru pie upēm un ezeriem – vai tas interesē arī mūs? Protams, nekad jau uzreiz nav skaidrs, kur un ko tu vēlies redzēt, bet pamazām ideja attīstās," procesu skaidro I. Turka. Konkrētajā projektā sadarbojušies vēl ar igauniem un Ziemeļīrijas partneriem, tāpat ar Ropažu-Garkalnes partnerību. Šī projekta ietvaros, piesaistot pētniekus un ekspertus, tapa apsaimniekošanas plāni Engures un Slocenes upes posmiem. Tika organizētas kopīgas talkas, tostarp atbrīvojot noteiktus posmus no invazīviem augiem, piemēram, puķu spriganes, un ravējot pelēko kāpu pludmalē, lai saudzējamajām silpurenēm būtu, kur izplesties. Šī projekta ietvaros arī uzbūvēti tiltiņi, kur no viena paveras Engures piekrastes plašumi, bet otrs ved uz saliņu Slocenes upes vidū, kas ir jauns objekts jeb papildinājums

Starptautiska sadarbība ļauj celt pašapziņu

Objektam "Mīlestības saliņa" Slocenes upē aiz Šlokenbekas muižas Milzkalnē pamatus lika biedrības "Partnerība laukiem un jūrai" projekts. Nu šī diezgan degradētā un latvāņiem aizaugusī teritorija kļuvusi par labiekārtotu atpūtas vietu.

Biedrības "Partnerība laukiem un jūrai" vadītāja Ilze Turka spriež, ka arī nākamajā plānošanas periodā īpašs uzsvars būs uz vides un klimata jautājumiem un būs iespēja saņemt atbalstu pilsoniskām un uzņēmēju iniciatīvām, kas rūpējas par kopienai nozīmīgiem jautājumiem.

Šlokenbekas muižas kompleksam Milzkalnē.

Līdzīga "pareizā saslēgšanās" notikusi arī projektā par piekrastes apsaimniekošanu. Teju vienā laikā Somijas partneri aicināja uz sadarbību, un uz konsultācijām ieradās vietējais uzņēmējs, kurš interesējās par jūras alģu pārstrādes iespējām. Savukārt pašvaldība jeb, konkrētāk, Lapmežciema pagasta pārvalde jau sen kā bija apzinājusi – alģes jeb jūras mēsli ir diezgan būtiska problēma pludmalē, un būtu labi to kā risināt. Pati biznesa ideja dažādu iemeslu dēļ tā arī tālāk neattīstījās, toties pārvaldes rīcībā un projekta ietvaros nonāca jūras zāļu savācējs, kas Latvijā ir unikāla tehnikas vienība – atceļojusi no Amerikas Savienotajām Valstīm. Bet, iespējams, pats fundamentālākais darbs, kas padarīts, – paralēli tapa plašs pētījums par to, ko tad īsti jūra izskalo, kur jūras mēslu visvairāk (projekta ietvaros notika izskaloto alģu monitorings visas piekrastes garumā Latvijā), kas tajos dzīvo un barojas un galu galā ko ar jūras mēsliem īsti var un vajag darīt. Ņemot vērā, ka eitrofikācija jeb ūdeņu "pārbarošana" Baltijas jūrā kļūst arvien aktuālāka, arī pētījuma vērtība tikai aug, – spriež biedrības vadītāja. Un kaut pašu teritorijā tas varbūt tā arī neattīstījās, zināms, ka, piemēram, Liepājā jau gatavi izskatīt alģes pārstrādāt vērtīgā mēslojumā.

No viena eiro izspiež vairāk

Atgriežoties pie jautājuma par starptautisko pieredzi, vaicājam, kas ir tas līdzīgais vai tieši pretēji – atšķirīgais, ko izdevies

novērot. Biedrības vadītāja atzīst, ka sadarbību laika gaitā bijis daudz, un ir arī kāds vienojošs secinājums. "Reizēm jāatzīst, ka viņiem no mums ir vairāk ko mācīties, nekā mums – no viņiem. Var jau būt, ka ne vienmēr mums parāda to pašu, pašu labāko, – grūti spriest. Bet nu reizēm, neraugoties uz ļoti labi attīstītu, arī dārgu infrastruktūru, piemēram, pilnībā aprīkotu laivu piestātni, kur ir pat degvielas uzpildes iespējas (mums gan konkrētajā projektā pat nebūtu, kur tādu attīstīt!), kaut kā šķiet, ka, iespējams, ir iets vieglākais vai varbūt jāsaka – ierastākais ceļš. Savukārt pie mums risinājumi mēdz būt daudz radošāki. Spējam no tā viena eiro "izspiest" daudz vairāk. Un, šķiet, arī savstarpējā sadarbība, piemēram, biedrībām ar pašvaldību un pašvaldībai ar iedzīvotājiem, mums ir pat veiksmīgāka. To, starp citu, atzīst arī paši sadarbības partneri, kas pirmo reizi ieradusies Latvijā, jo acīmredzot pirms tam ir nedaudz iedomājušies, ka esam vien tāda postpadomju valsts, kas tikai cenšas skriet citiem nopakaļ. Bet nu izrādās, ka tā nebūt nav un te ir ko redzēt! Un mēs jau arī cenšamies dižoties ar labāko, kas mums ir – apzināti nevedam tur, kur varbūt kas nav izdevies," skaidro I. Turka, piebilstot, ka šāds pozitīvs vērtējums no malas, protams, ceļ pašapziņu un rada pārliecību par savu darbu.

Mēdz gan būt arī ļoti veiksmīgi gadījumi jeb domu, ideju apmaiņas. Piemēram, tieši pateicoties starptautisko partneru ierosinājumam, upju un ezeru projekta ietvaros Slocenes upē uz saliņu uzbūvēta nevis vien-

kārša laipiņa, bet gan tā sauktais Leonardo da Vinči tilts – konstrukcija, ko slavenais itāļu mākslinieks savulaik radījis armijas vajadzībām, jo tā ir viegli izjaukama un atkal saliekama. Latvijā spēkā esošo būvniecības noteikumu dēļ no tiešām pārnēsājama tilta idejas gan nācies atteikties, bet jebkurā gadījumā – tapusi unikāla būve. Kas ne mazāk svarīgi, biedrības ieguldītajam vēlāk sekoja arī pašvaldība – izveidojot labiekārtotu "Mīlestības saliņu", uz kuru tad šis tilts arī ved. Tāpat neatsverams ieguvums – savstarpējie kontakti. Piemēram, citā biedrības projektā, kura ietvaros dalībnieki izzināja tradicionālos tautas amatus, nodibināta pat starptautiska sadarbība – vietējie amatnieki strādā kopā ar somiem, un ir iespēja savus darbus Somijā arī realizēt. Tāpat Ropāžos un Rīgā izveidots amatnieku veikaliņš "Cukurs", kas kalpo kā vēl viena platforma, kur pārdot savu produkciju. Un šādu piemēru – gana daudz. Bet, kas vēl jo būtiskāk, atzīst I. Turka, – iesaistīt pēc iespējas vairāk vietējo iedzīvotāju. Protī, biedrības pieredze liecina, jo vairāk kāds pats roku pieliecis – talkā piedalījies vai kopā strādājis – jo vairāk padarītais tiek novērtēts un arī vides, infrastruktūras objekti tiek mazāk bojāti.

Latvijas vides aizsardzības fonds
Materiāls tapis ar Latvijas Vides aizsardzības fonda atbalstu. Par publikāciju saturu atbild SIA "Kurzemes Vārds" un reģionālās izdevniecības.